

Cultuurnota 2010-2013

Gemeente Midden-Drenthe



Beilen, januari 2010
Afdeling Samenlevingszaken,
Gemeente Midden-Drenthe

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe nota cultuurbeleid van de gemeente Midden-Drenthe voor de periode 2010-2013. Hierin leest u wat onze visie is op het cultuurbeleid, welke ambities wij hebben en welke doelen we de komende jaren willen bereiken. Maar eerst wil ik graag enkele hoogtepunten voor het voetlicht brengen en een tipje van de sluier oplichten wat betreft de plannen voor de toekomst.

Ik ben van mening dat in onze gemeente op cultureel gebied meer gebeurt dan de meeste mensen denken. Denkt u eens aan de volgende activiteiten en evenementen:

- het jaarlijkse koren- en korpsengala in Beilen;
- de jaarlijkse kunst & cultuur 4-daagse, verspreid over de hele gemeente;
- subsidiëring van amateurkunst en van cultuureducatie in het primair onderwijs;
- het Kunsten Netwerk Midden-Drenthe, waaraan Midden-Drenthe als pilotgemeente heeft meegedaan,
- het programma Kunst in de Club;
- het groeiende ledenaantal van de bibliotheken;
- de vele inwoners die gebruik maken van de diensten van het ICO.

Daarnaast hebben we bijgedragen aan de verfraaiing van de openbare ruimte, mede dankzij subsidies van de provincie. Ik noem de kunstwerken in Wijster, Nieuw-Balinge en Beilen-West. Tot slot is er een scala aan zeer gevarieerd cultuuraanbod en deelname kan op diverse locaties.

Deze nota is het resultaat van een proces waaraan velen hebben bijgedragen. Belangrijk moment was de werkconferentie waarin we met een brede groep betrokkenen aan de hand van vier thema's met elkaar van gedachten hebben gewisseld over wensen en verwachtingen. Het thema cultuureducatie is daaraan toegevoegd vanwege de samenhang met het lokaal onderwijsbeleid.

We willen in de komende periode vooral op het gebied van cultuurparticipatie en cultuureducatie concrete resultaten bereiken. Daarvoor hebben we samenwerking met het culturele veld nodig, ondersteund door inzet van de provincie. Daarnaast is het belang van ons cultureel erfgoed tijdens de werkconferentie door velen onderstreept. Ook daaraan willen wij bijdragen. En in Midden-Drenthe wonen veel zelfstandig werkende kunstenaars die bij de werkconferentie waren vertegenwoordigd. Gebleken is dat de relatie tussen gemeente en kunstenaars intensiever kan dan nu het geval is. Wij zullen onderzoeken hoe we daaraan vorm kunnen geven.

De rode draad in het beleid is samenwerking op zoveel mogelijk terreinen. We hopen met de nieuwe cultuurnota een beleid neer te zetten dat ten goede komt aan alle inwoners en bezoekers van onze gemeente.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Mary Looman-Struijs, wethouder cultuur

Samenvatting

Deze cultuurnota geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan wij daarvoor doen?
3. Wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?

Met het schrijven van deze cultuurnota willen we in eerste instantie aan iedereen laten zien wat er allemaal al in Midden-Drenthe gebeurt wat onder de noemer 'cultuur' wordt verstaan. Cultuur is zoveel meer dan alleen het kunstwerk op de hoek van de straat.

Naast deze bewustwording, hebben we nog veel meer doelen voor de komende jaren. Ons belangrijkste speerpunt is om onze inwoners meer te laten participeren in de wereld van cultuur.

Wij willen graag alle kinderen en jongeren uit Midden-Drenthe de kans bieden om kennis te maken met cultuur. Voor diegene die zich verder wil ontwikkelen, bieden wij genoeg mogelijkheden door middel van het subsidiëren van cultuureducatie binnen- en buitenschools. Tevens subsidiëren wij het vrijetijdsaanbod, zodat kinderen en jongeren zich tegen een maatschappelijk aanvaardbaar tarief kunnen ontwikkelen in cultuur.

Wij stellen alle inwoners in staat zich actief met een kunstvorm bezig te houden. Daarom blijven wij de amateurkunst subsidiëren.

Door middel van samenwerking tussen diverse partijen en op verschillende terreinen, kunnen nieuwe verrassende ideeën ontstaan. Dit willen wij graag stimuleren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Wij hebben landelijk geld aangevraagd via de provincie voor het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Met de middelen uit dit fonds kunnen wij een stimulans geven aan de amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur.

Op het gebied van amateurkunst creëren wij een extra subsidiebudget. Ons huidige subsidiebudget is minimaal en daardoor is er weinig ruimte voor vernieuwende activiteiten. Deze extra mogelijkheid voor subsidie heeft als doel om nieuwe initiatieven te kunnen ontplooiën.

Wij zijn erg ambitieus op het gebied van cultuureducatie, omdat wij van mening zijn dat het goed is voor kinderen en jongeren om vroegtijdig met cultuur in aanraking te komen. Jong geleerd is immers oud gedaan. Dit kunnen wij het beste bewerkstelligen in samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast willen wij ruimte bieden voor naschoolse culturele activiteiten.

Tevens worden er middelen uit het FCP aangewend om activiteiten op het gebied van volkscultuur te ondersteunen.

Wat mag het kosten?

We hebben ervoor gekozen om in eerste instantie geen nieuwe middelen aan te vragen. Er gaan onderzoeken lopen naar de haalbaarheid van enkele zaken. Deze worden in een apart voorstel voorgelegd aan de gemeenteraad.

We spelen vooral in op de mogelijkheden die het FCP ons biedt. We krijgen voor de beschreven acties in totaal € 27.000,-. Met dit geld kunnen wij onze doelen bereiken.

Inhoudsopgave

INLEIDING	5
1. KADERS VOOR HET BELEID	7
1.1 INLEIDING	7
1.2 DEFINITIE	7
1.3 VISIE	7
1.4 DOELEN	8
1.5 ROL GEMEENTE	8
1.6 SAMENWERKING PROVINCIE	8
1.6.1. <i>Culturele allianties</i>	9
1.6.2. <i>Fonds voor Cultuurparticipatie</i>	9
1.7 ORGANISATIE	9
1.7.1. <i>Gesubsidieerde instellingen</i>	9
1.7.2. <i>KunstenNetwerk Midden-Drenthe</i>	9
1.8 COMMUNICATIE	9
2. CULTUURPARTICIPATIE	10
2.1 INLEIDING	10
2.2 UITLEG FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE	10
2.3 AMATEURKUNST	11
2.4 CULTUUREDUCATIE	12
2.4.1 <i>Cultuureducatie binnenschools</i>	12
2.4.2 <i>Cultuureducatie buitenschools</i>	13
2.5 VOLKSCULTUUR	14
2.6 KOSTEN	15
2.7 CONCLUSIE	15
3. INFORMATIE EN TAAL	16
3.1 INLEIDING	16
3.2 BIBLIOTHEEK	16
3.2.1. <i>Meerjarenbeleidsplan Bibliotheken Midden-Drenthe 2008-2011</i>	16
3.2.2. <i>Bibliotheken in Midden-Drenthe</i>	17
3.3 HUUS VAN DE TAOL	19
3.4 KOSTEN	19
3.5 CONCLUSIE	19
4. CULTUREEL ERFGOED	20
4.1 INLEIDING	20
4.2 MONUMENTEN	20
4.2.1. <i>Monumentenverordening</i>	21
4.2.2. <i>Open monumentendag</i>	21
4.3 ARCHEOLOGIE	21
4.4 ARCHIEVEN	22
4.5 MUSEA	22
4.6 KOSTEN	22
4.7 CONCLUSIE	23
5. BEELDENDE KUNST	24
5.1 INLEIDING	24
5.2 CENTRUM VOOR BEELDENDE KUNST	24
5.3 KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE	24
5.4 EXPOSITIES	25
5.5 KUNSTCOLLECTIE GEMEENTE	25
5.6 KUNSTFONDS	25

5.7 KOSTEN	25
5.8 CONCLUSIE	25
6. BELEIDSKEUZES 2010-2013	26
6.1 INLEIDING	26
6.2 CONTINUERING BESTAAND BELEID	26
6.3 NIEUW BELEID	26
BIJLAGE	28

Inleiding

'Cultuur is alles wat vanzelfsprekend is.

Als u aan een vis zou vragen wat hij ziet, noemt hij alles behalve het water.

*Water is voor een vis vanzelfsprekend. Uw cultuur is dat voor u ook.'*¹

Als cultuur alles is wat vanzelfsprekend is, waarom wordt er dan door de gemeente een cultuurnota geschreven? Het antwoord hierop is simpel: De gemeente wil informeren over het cultuurbeleid, daarop sturen en verantwoorden. Deze beleidsnota is een belangrijk instrument, omdat die houvast geeft bij het nemen van beslissingen. Hierin staat wat wij willen bereiken in de komende jaren en welke instrumenten en middelen daarvoor ingezet worden. Daarnaast is het een belangrijk middel om de instellingen en de inwoners van Midden-Drenthe te informeren over wat verwacht kan worden van de lokale overheid.

Basis van cultuurnota

We hebben in de afgelopen jaren cultuurbeleid gevoerd op basis van de startnotitie cultuurbeleid Midden-Drenthe van maart 2006. De uitvoering daarvan is geëvalueerd en de uitkomsten zijn meegenomen in deze nota. Een belangrijke inspiratiebron voor de ontwikkeling van het beleid is de werkconferentie geweest die wij in het voorjaar van 2008 hebben georganiseerd in Orvelte. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met verschillende spelers in het werkveld.

Ook binnen ons eigen gemeentelijk apparaat hebben wij gesprekken gevoerd. Zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. We proberen verschillende beleidsterreinen aan elkaar te koppelen en af te stemmen, zodat een breed gedragen en integrale cultuurnota ontstaat.

Beleidskeuzes

Deze cultuurnota beschrijft het cultuurbeleid in de periode 2010-2013. Hiermee sluiten we aan bij de systematiek in beleidsperiodes van het Rijk en de provincie. In deze cultuurnota worden keuzes gemaakt voor de komende jaren op de verschillende onderdelen van cultuur. Landelijke en provinciale ontwikkelingen zijn sterk van invloed op ons beleid. Dat blijkt bij het lezen van deze nota.

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk Kaders van het beleid is een beschrijving van onze visie en doelen. Ook gaan we in op de verschillende rollen van de gemeente, de samenwerking met de provincie en een beschrijving van onze partners in de uitvoering van het cultuurbeleid.

Nadat we een algemeen beeld hebben geschetst over de kaders, gaan we in op de verschillende thema's van cultuur. Deze noemen we cultuurdragers. Hiermee starten we in hoofdstuk 2, waarin Cultuurparticipatie centraal staat.

Hoofdstuk 3 gaat over Informatie en Taal. Hierin komt de bibliotheek en het Huus van de Taol aan bod.

Hoofdstuk 4 gaat over Cultureel erfgoed. Dit hoofdstuk bestaat uit monumenten, archeologie, musea en archieven.

Beeldende kunst is het onderwerp in hoofdstuk 5. Hierin wordt nader ingegaan op het Centrum voor Beeldende Kunst, kunst in de openbare ruimte, exposities, kunstcollectie gemeente en het kunstfonds.

¹ Hans Kaldenbach, *Cultuurverschillen op de werkplek* (1996)

Het laatste hoofdstuk is een overzicht van de beleidskeuzes voor de periode 2010-2013 met daarbij de financiering.

Elk hoofdstuk waarin een cultuurdrager wordt beschreven begint met een korte inleiding en eindigt met een overzicht van de kosten van de keuzes in 2010-2013 en een conclusie.

1. Kaders voor het beleid

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk begint met het definiëren van het begrip cultuur. Hierna worden onze visie en doelen beschreven voor de periode 2010-2013. Van daaruit geven we aan welke verschillende rollen we als gemeente kunnen aannemen in ons cultuurbeleid. Vervolgens omschrijven we de samenwerking met de provincie, waarin ook ontwikkelingen zichtbaar worden die een belangrijke stempel drukken op deze cultuurnota. De verschillende gesubsidieerde instellingen die ons beleid mede gaan uitvoeren en welke communicatie-instrumenten we gaan inzetten wordt aansluitend behandeld.

1.2 Definitie

Het citaat in de inleiding geeft al aan dat cultuur gezien kan worden in de brede zin. Het wordt gebruikt voor 'alles wat door de samenleving wordt voortgebracht'. 'Cultuur wordt hierin tegenover 'natuur' geplaatst.

Cultuur is op vele manieren te definiëren. Het gevolg hiervan is dat er vele activiteiten in onder te brengen zijn. Om toch een kader en idee te krijgen van het begrip, hanteert Midden-Drenthe de onderstaande definitie van cultuur:

"Cultuur is de wijze van uiten waarbij mensen al dan niet met gebruik van kunstzinnige middelen de beleving van hun eigen identiteit, geschiedenis, idealen en emoties tonen".

Cultuur is met andere woorden een afspiegeling van de wijze hoe mensen met elkaar samenleven en dat samenleven beleven en vormgeven. Cultuur laat mensen anders naar elkaar kijken, zet aan om in debat te gaan of om stelling te nemen en leert mensen elkaar te waarderen. Cultuur kan in die zin verdiepend en bindend zijn naar de gemeenschap die oorspronkelijk immers georiënteerd was op de vroegere kernen. Met deze benadering geven we aan dat we cultuur als een belangrijke intrinsieke waarde zien.

1.3 Visie

Op 6 november 2008 heeft de gemeenteraad de visiefilm Midden-Drenthe 2020: Platteland leeft! vastgesteld. Hierin wordt een beeld geschetst van een levendige plattelandsgemeente waar toeristen graag terugkomen en met ruimte voor diversiteit en identiteit. Onze visie op cultuur in Midden-Drenthe sluit hierop aan:

'Cultuur wordt niet tot de eerste levensbehoefte gerekend, maar het komt er wel dicht bij. We kunnen ons een wereld zonder kunstuitingen en een verzameling van ideeën, gebruiken en structuren die voor een bepaalde omgeving typerend zijn, niet voorstellen. Wij vinden cultuur belangrijk, omdat het bijdraagt aan de ontwikkeling van onze inwoners, het dagelijkse leven verrijkt en aantrekkingskracht heeft op toeristen.'

1.4 Doelen

Om deze visie tot uiting te brengen, hebben we ons de volgende doelen gesteld in de komende beleidsperiode:

- Wij willen alle kinderen en jongeren in Midden-Drenthe de kans bieden kennis te maken met cultuur. Bovendien kunnen degenen die zich in één of meerdere disciplines willen verdiepen, dat tegen een maatschappelijk aanvaardbaar (in de branche gebruikelijke) tarief doen. Daartoe subsidiëren we verschillende vormen van cultuureducatie;
- Wij willen alle inwoners in staat stellen zich actief met een kunstvorm bezig te houden. Daartoe subsidiëren wij de amateurkunst. Voor minima kennen we een uitkering voor activiteiten, die onder andere gebruikt kan worden voor culturele activiteiten zoals genoemd is in het Armoedebeleid 2008-2012;
- Cultureel erfgoed maakt ons bewust van onze voorgeschiedenis en leert ons de prestaties van onze voorouders waarderen. Daarom bevorderen wij dat het erfgoed in onze gemeente herkenbaar en zichtbaar is, onder andere via het onderwijs;
- Kunstenaars helpen ons de wereld anders te zien dan we gewend zijn, ze zetten ons aan tot denken of laten ons genieten. Daarom willen wij de kunstenaars in Midden-Drenthe, die hun werk aan de inwoners en bezoekers van onze gemeente willen tonen, waar mogelijk tegemoet komen;
- Stimuleren van contacten en samenwerking tussen belanghebbenden, zodat er een goede afstemming tussen deze partijen komt waaruit nieuwe initiatieven ontplooi kunnen worden;
- Stimuleren van contacten en samenwerking tussen belangstellenden en belanghebbenden, zodat er een goede afstemming komt tussen vraag en aanbod.

1.5 Rol gemeente

Als gemeente willen we niet zelf een rol op ons nemen als beheerder (van bijvoorbeeld een museum) of als organisator van cultuuraanbod. Tot onze taken rekenen wij:

- *Stimuleren*, zodat er voldoende en kwalitatief goed aanbod beschikbaar is en dat daarmee de participatie wordt verhoogd;
- *Faciliteren*, van organisaties en personen bij het uitvoeren van ons cultuurbeleid;
- *Subsidiëren*, met financiële middelen bijdragen bij het uitvoeren van onze plannen;
- *Initiëren*, van samenwerkingsverbanden om de posities van lokale culturele instellingen te bevorderen.

De gemeente kan per cultuurdrager een andere rol aannemen. Welke rol dat is, zal blijken in de volgende hoofdstukken.

1.6 Samenwerking provincie

De provincie heeft, in overleg met Studio 13 (12 gemeenten plus 1 provincie), het nieuwe provinciale cultuurbeleid opgesteld. In deze nota 'Cultuur als Magneet, Op weg naar een culturele en museale agenda 2009-2012', geeft de provincie aan de verantwoordelijkheid voor het cultuur- en museumbeleid met gemeenten te willen delen door afspraken te maken over rolverdeling, taakafbakening en beleidsdoelen.

1.6.1. Culturele allianties

Op grond van bovenstaande zijn in 2009 met de individuele gemeenten afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in culturele allianties. De onderwerpen waarover de provincie met Midden-Drenthe een alliantie heeft afgesloten zijn: cultuurparticipatie, archeologie, cultureel erfgoed, musea en beeldende kunst en vormgeving. Hierbij gaat het om co-financiering van de provincie bij projecten op de beschreven gebieden.

1.6.2. Fonds voor Cultuurparticipatie

Het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) is een landelijk fonds, waarbij rijks gelden aan provincies en de grotere gemeenten worden verstrekt. Door de provincie Drenthe is een gezamenlijke aanvraag ingediend voor tien Drentse gemeenten (Emmen en Assen krijgen de gelden rechtstreeks). De uitwerking van het FCP is te vinden in hoofdstuk 2.

1.7 Organisatie

Voor de uitvoering van ons beleid zijn verschillende instellingen aangewezen die daar al dan niet gemeentelijke subsidie voor ontvangen. De Adviesraad Cultuur heeft besloten om een punt achter haar activiteiten te zetten, daardoor missen we structureel overleg met het culturele veld. Dit wordt opgelost door meerdere partijen te laten participeren in het KunstenNetwerk Midden-Drenthe (zie 1.7.2.). Hieronder volgt een overzicht van onze partners:

1.7.1. Gesubsidieerde instellingen

Het gaat hier om het ICO (Centrum voor kunst en cultuur), Stichting Kunst & Cultuur Drenthe (K&C Drenthe) en om de Stichting Openbare Bibliotheken Midden-Drenthe. Met deze instellingen worden afspraken gemaakt over de te leveren output. Dit zijn instellingen die zich primair met cultuur bezighouden. De Stichting Welzijn Midden-Drenthe heeft geen primaire taak op het gebied van cultuur, wel ontwikkelt deze stichting activiteiten op het gebied van cultuur.

1.7.2. KunstenNetwerk Midden-Drenthe

Het KunstenNetwerk Midden-Drenthe (KNMD) is een overleggroep waarin bovenstaande instellingen samenwerken om beleid af te stemmen en uit te voeren. Het KNMD is een afvaardiging van onze grootste culturele instellingen. Als blijkt dat er behoefte naar is kan de groep in de toekomst uitgebreid worden met meerdere instellingen, om zo de samenwerking in het culturele veld (verder) te stimuleren.

1.8 Communicatie

Bij het werken aan de realisatie van onze doelen zullen wij gebruik maken van de verschillende communicatie-instrumenten. Het gaat hierbij om:

- Deze cultuurnota waarin ons beleid is vastgelegd;
- De gemeentelijke website www.middendrenthe.nl;
- De website www.cultuurpuntmiddendrenthe.nl. Deze site wordt door samenwerking tussen de bibliotheek en Stichting Welzijn Midden-Drenthe omgebouwd tot een Cursus- en Cultuurwijzer;
- Gemeenteberichten in de krant;
- Persberichten.

2. Cultuurparticipatie

2.1 Inleiding

Nu we de kaders voor het cultuurbeleid geschetst hebben, gaan we keuzes maken. We beginnen met de cultuurdrager cultuurparticipatie. Het doel is om cultuur bereikbaar te maken voor alle inwoners van Midden-Drenthe, met de nadruk op kinderen en jongeren. Met het bevorderen van passieve en vooral actieve cultuurparticipatie kan de doelgroep de eigen talenten herkennen en ontwikkelen. Talenterkenning en –ontwikkeling zijn één van de pijlers onder de nieuwe jeugdnoot 'Talenten in Midden-Drenthe 2010 - 2013'.

Dit hoofdstuk zal vooral in het teken staan van het FCP, zoals genoemd in subparagraaf 1.6.2. Paragraaf 2.2 zal inhoudelijk dieper ingaan op dit fonds. Dan zal duidelijk worden wat de werkgebieden van het fonds zijn. Vervolgens werken we de werkgebieden uit in concrete keuzes. Tot slot worden deze keuzes samengevat met daarbij een financiële verantwoording en conclusie.

2.2 Uitleg Fonds voor Cultuurparticipatie

Dit fonds is de opvolger van Actieplan Cultuurbereik. Om voor het FCP in aanmerking te komen, hebben we in 2009 een aanvraag ingediend bij de provincie. De aanvraag van het FCP maakt onderdeel uit van de culturele alliantie.

Het FCP stimuleert de actieve deelname aan het culturele leven van burgers in Nederland, in al hun diversiteit, ongeacht leeftijd, herkomst, opleiding en woonplaats. Hierbij richt het zich op drie werkgebieden:

1. Amateurlust: Biedt de mogelijkheid voor inwoners om actief aan kunst te doen;
2. Cultuureducatie: Draagt bij aan de overdracht van kennis, maar ook aan talentontwikkeling;
3. Volkscultuur: Appelleert aan de behoefte aan worteling en aan gevoel voor samenhang en traditie.

Per werkgebied hanteert het fonds drie doorsnijdende thema's: ontwikkeling, diversiteit en verankering. Met ontwikkeling wordt vooral de voorbeeldfunctie van projecten bedoeld. Diversiteit wordt beschouwd in termen van etniciteit, leeftijd, geslacht, aanbod en belangstelling. Ten slotte is de verankering van succesvolle projecten een prioriteit van het fonds.²

Nieuw beleid

Voor Midden-Drenthe is € 0,79 per inwoner beschikbaar. Dit komt neer op € 27.000,-. De provincie gaat bij het toekennen van subsidie uit van matching (de gemeente legt er hetzelfde bedrag bij). Deze matching bestaat uit bestaande gelden die momenteel worden besteed aan cultuurparticipatie en op onze gemeentelijke begroting staan. Hiervoor worden geen nieuwe gelden aangewend.

² www.cultuurparticipatie.nl

2.3 Amateurkunst

Midden-Drenthe is rijk aan een grote verscheidenheid op het terrein van dans, zang en muziek, theater, toneel en orkesten. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van ons cultureel aanbod.

Wij ondersteunen onze amateurkunstverenigingen financieel door middel van een structurele subsidie die gebaseerd is op het aantal leden met een minimum van 20 leden. In 2009 hebben we in totaal zes muziekverenigingen, tien zangverenigingen en één toneelvereniging gesubsidieerd.

Continuering bestaand beleid

We handhaven deze ledensubsidie aan onze amateurkunstverenigingen, omdat we het belangrijk vinden dat al onze inwoners op een laagdrempelige manier actief met een kunstvorm bezig kunnen zijn.

Verder krijgen Stichting Podia, Stichting Kunst en Cultuur4daagse Midden-Drenthe, Beilen Promotie, Culturele Raad Smilde (CRAS) en Stichting Zomeractiviteiten Westerbork een structurele subsidie om (culturele) activiteiten in onze gemeente te organiseren. Waarbij voor de laatste twee organisaties geldt dat de structurele subsidie vanaf 2009 is verhoogd. Incidentele culturele activiteiten worden door middel van incidentele subsidies ondersteund.

Continuering bestaand beleid

De subsidie aan bovenstaande culturele stichtingen en verenigingen handhaven we, omdat we het belangrijk vinden dat er culturele activiteiten en evenementen worden georganiseerd. Dit bevordert de leefbaarheid in een dorp en heeft aantrekkingskracht op toeristen.



We kunnen de komende jaren de amateurkunst financieel meer ondersteunen. De middelen die we nu flexibel kunnen inzetten, gaan we aanvullen met de mogelijkheden uit het FCP. Het doel is tweeledig: we willen graag een uitbreiding van bestaande activiteiten en nieuwe initiatieven stimuleren.

De voorwaarde om in aanmerking te komen voor subsidie is dat de activiteit gericht is op actieve participatie. Deze voorwaarde moet worden aangevuld met in ieder geval één van onderstaande voorwaarden:

- De activiteit is gericht op een *nieuwe doelgroep*. Hierbij valt te denken aan 12 tot 15 jarigen, waar in het huidige beleid weinig mogelijkheden voor zijn;
- De activiteit is gericht op het aangaan van *nieuwe samenwerkingsverbanden*. We willen graag de onderlinge samenwerking binnen het culturele veld stimuleren.
- De activiteit is gericht op *meerdere disciplines en/of aandachtsgebieden*. Hieronder vallen bijvoorbeeld combinaties van de verschillende vormen van kunst en cultuur, maar ook op de samenwerking met de gebieden economie, integratie, natuur en recreatie en toerisme.

Nieuw beleid

Uit het Fonds voor Cultuurparticipatie reserveren wij in de periode 2010-2012 (looptijd FCP) € 6.000,- ten behoeve van nieuwe initiatieven op het gebied van amateurkunst. Om hiervoor in aanmerking te komen, dient de aanvrager aan bovenstaande voorwaarden te voldoen.

2.4 Cultuureducatie

We onderscheiden cultuureducatie in twee vormen: de cultuureducatie binnenschools (lees: binnen schooltijd) en cultuureducatie buitenschools.

2.4.1 Cultuureducatie binnenschools

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen in onze gemeente vroegtijdig in aanraking komen met de diverse kunst- en cultuurdisciplines. Kinderen kunnen daardoor op jonge leeftijd talenten ontdekken en ontwikkelen. De scholen bieden hiervoor een goed podium om dit te bereiken.

In het basisonderwijs bieden we cultuureducatie aan in de vorm van het Kunstmenu. K&C Drenthe stelt samen met het ICO een aanbod samen, zodat de basisschoolleerlingen in zijn of haar schooltijd in aanraking komen met alle kunstdisciplines (dans, theater, muziek, beeldende vorming, audiovisueel en literatuur). Dit is zowel actief als receptief. Beide aanbieders zijn verantwoordelijk voor de organisatie, coördinatie en begeleiding van docenten binnen het Kunstmenu. Alle basisscholen doen hieraan mee.

In de Stuurgroep Kunstmenu worden vraag en aanbod op elkaar afgestemd. Hierin participeren twee schooldirecteuren, ICO, K&C Drenthe en de gemeente.

In het schooljaar 2010-2011 gaan wij het Kunstmenu uitbreiden naar een Cultuurmenu. We gaan het onderdeel cultureel erfgoed integreren in de binnenschoolse cultuureducatie. Het aanbod wordt samengesteld door het Drents Plateau in samenwerking met lokale aanbieders (historische verenigingen, bibliotheek, museumdorp Orvelte en Herinneringscentrum Kamp Westerbork).

Nieuw beleid

De uitbreiding van het Kunstmenu naar het Cultuurmenu gaan we realiseren in samenwerking met het Drents Plateau en lokale erfgoed aanbieders. Hiervoor stellen we € 4.000,- beschikbaar uit het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Op dit moment hebben we geen doorgaande leerlijn cultuureducatie van basisschool naar het voortgezet onderwijs (Dokter Nassau junior College en de Christelijke Scholengemeenschap). Ervaringen in andere gemeenten leert ons, dat het Cultuurtraject een geschikt middel is om dit op te lossen. Het voortgezet onderwijs geeft samen met K&C Drenthe invulling aan dit programma. Het aanbod is gericht op leerlingen van 12 tot 15 jaar (leerjaar 1 tot en met 3), waarin de leerlingen ook weer zowel actief als receptief met de kunstdisciplines in aanraking komen. Er worden voorstellingen en tentoonstellingen aangeboden en binnen workshops en projecten wordt de leerling inzicht gegeven in kunst en wordt de mogelijkheid geboden te genieten van het actief beoefenen van kunst.

Het Cultuurtraject sluit aan op de doorgaande leerlijn in het basisonderwijs, waar leerlingen door middel van expressieactiviteiten in het Kunstmenu reeds kennis hebben gemaakt met de verschillende kunstuitingen. De kunst- en cultuuractiviteiten in het Cultuurtraject zijn een goede voorbereiding op het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming) in de bovenbouw van VMBO en HAVO/VWO.

Nieuw beleid

Om de leegte op het gebied van cultuureducatie op te vullen in de leerjaren 1 t/m 3 van het voortgezet onderwijs, stellen wij € 4.000,- beschikbaar uit het Fonds voor Cultuurparticipatie voor de invoering van het Cultuurtraject. Het voortgezet onderwijs zal zelf het grootste deel van de kosten moeten financieren.

Het Cultuurtraject past goed in de ambities van beide voortgezet onderwijsscholen. In de nieuwbouw die gepland staat, worden er ruimtes beschikbaar gesteld voor het beoefenen van verschillende kunstdisciplines. Dit Educatief en Cultureel Centrum zal een forse impuls zijn voor het culturele veld in Midden-Drenthe. Op dit moment vinden er gesprekken plaats welke instellingen een ruimte krijgen in het Educatief en Cultureel Centrum en welke functies het gebouw moet krijgen. Hierbij wordt in ieder geval gedacht aan een popkelder/poppodium, waar ook buiten schooltijd gebruik van kan worden gemaakt. Verder zal ook de bibliotheek een functie krijgen in het nieuwe gebouw. Het is belangrijk voor de bibliotheek om daar te zijn, waar de doelgroep zich bevindt.

2.4.2 Cultuureducatie buitenschools

De Stichting ICO verzorgt in Midden-Drenthe ook buitenschoolse cultuureducatieve activiteiten. Er is met het ICO een mantelovereenkomst afgesloten die eind 2011 afloopt. Er worden korte en langdurige cursussen aangeboden in alle kunstdisciplines, gericht op alle leeftijdsgroepen. Wij maken jaarlijks prestatieafspraken op grond van de mantelovereenkomst.

Nieuw beleid

De komende jaren willen we dat het ICO meer muzieklessen binnenschools organiseert. Dit wordt meegenomen in de gesprekken met het ICO over de te leveren output (prestatieafspraken).

Naast de activiteiten binnen- en buitenschools is het ICO actief met een vrijetijdsaanbod. Dit vrijetijdsaanbod is toegankelijk voor elke inwoner in de gemeente. De cursussen worden in Beilen, Bovensmilde, Smilde en Westerbork aangeboden. Ook kunnen cursisten in Assen terecht. Doordat de mantelovereenkomst eind 2011 afloopt, kan vanaf 2012 flexibeler ingespeeld worden op de actualiteit door zowel de gemeente als door het ICO. Daarnaast zijn we dan niet meer gebonden aan een vastgesteld subsidiebudget. Hierover gaan we de komende periode met het ICO en eventueel andere partijen in gesprek.

Continuering bestaand beleid

Tot en met de beëindiging van de mantelovereenkomst subsidiëren wij alleen het ICO en is er geen ruimte om andere aanbieders structureel te ondersteunen bij het aanbieden van cultuureducatie buitenschools in Midden-Drenthe.

De Stichting Welzijn Midden-Drenthe (SWMD) biedt in onze gemeente 'Kunst in de Club' aan. Deze activiteit is samengesteld is samenwerking met lokale culturele partijen Kinderen kunnen buitenschools via Kunst in de Club kennismaken met allerlei vormen van kunst. SWMD gaat deze activiteit uitbreiden naar het tienerwerk.

Nieuw beleid

De bedoeling is om Kunst in de Club uit te breiden met activiteiten voor de doelgroep 12 tot 16 jaar. SWMD ontvangt hiervoor subsidie die verdisconteerd zit in de budgetsubsidie.

In 2008 is er in samenwerking met het KNMD een onderzoek geweest naar cultuurparticipatie in de buitenschoolse opvang en een onderzoek naar wensen en mogelijkheden van amateur kunstenaars en podiabeheerders. De cultuurparticipatie in de buitenschoolse opvang heeft vorm gekregen in een pilotproject KunstKids. Deze heeft gedraaid in de dorpen Hooghalen en Smilde. In Hooghalen is het project niet van de grond gekomen wegens te weinig deelname. In Smilde is het project wél een succes geworden. Het is gebleken dat de samenwerking tussen de verschillende partijen kan leiden tot goede resultaten. In het kader van de brede school ontwikkeling in de gemeente is dit een interessant gegeven. Partijen die in de toekomst in een fysiek gebouw met elkaar 'samenleven' kunnen door middel van het organiseren van bijvoorbeeld het project KunstKids nader tot elkaar komen. Hierbij wordt cultuur als middel gebruikt.

Nieuw beleid

Vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie stellen wij € 4.000,- beschikbaar voor activiteiten gericht op buitenschoolse cultuureducatie.

2.5 Volkscultuur

Het begrip volkscultuur is de laatste van drie werkgebieden binnen het FCP. Volkscultuur gaat over de cultuur van het dagelijkse leven vroeger en nu. Bij volkscultuur horen alledaagse dingen, gewoonten en gebruiken, tradities en rituelen, normen en waarden, roots en identiteit (waaronder bijvoorbeeld streektaal).

Bij volkscultuur denken we niet alleen aan onze autochtone volkscultuur. In onze gemeente wonen ook mensen die een andere achtergrond hebben. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Molukkers in Bovensmilde, maar ook aan onze allochtone bevolking die in onze gemeente wonen. In 2009 is er bijvoorbeeld in Smilde de Afrikaweek georganiseerd. De activiteiten tijdens deze week liepen uiteen van muziek door een djembé band tot een modeshow van kleding.

Nieuw beleid

In het kader van een goede integratie en wederzijds begrip en acceptatie, gaan wij activiteiten op dit gebied ondersteunen. Daarnaast ondersteunen we nieuwe initiatieven op het gebied van de Drentse volkscultuur. Hiervoor stellen wij uit het Fonds voor Cultuurparticipatie € 5.000,- beschikbaar.

2.6 Kosten

Het FCP geeft ons in de jaren 2010 t/m 2012 de mogelijkheid om extra financiën te besteden aan cultuurparticipatie. Voor onze gemeente is er jaarlijks € 27.000,- beschikbaar. Hieronder volgt een overzicht met de gemaakte keuzes en daarbij de kosten die we onttrekken aan het FCP:

Omschrijving	Jaar van uitvoering	Kosten
Extra impuls amateurkunst	2010 t/m 2012	€ 6.000,-
Extra impuls volkscultuur	2010 t/m 2012	€ 5.000,-
Uitbreiding Kunstmenu naar Cultuurmenu (pilot)	2010 (plus evt. 2011 en 2012)	€ 4.000,-
Invoering Cultuurtraject voortgezet onderwijs	2010 t/m 2012	€ 4.000,-
Uitvoering KunstKids	2010 t/m 2012	€ 4.000,-
Deelname Drents Museumplatform (zie 4.5)	2010 t/m 2012	€ 4.000,-
Totaal		€ 27.000

2.7 Conclusie

Wij zetten deze beleidsperiode vooral in op cultuurparticipatie. Om dit te realiseren, hebben we middelen van het Rijk gekregen in de vorm van het Fonds voor Cultuurparticipatie. We zetten in op nieuwe doelgroepen (kinderen in de leeftijd 12 tot 15 jaar met Cultuurtraject en allochtonen via volkscultuur) en we breiden het Kunstmenu uit met cultureel erfgoed, zodat er vernieuwing ontstaat in ons aanbod op de basisscholen.

3. Informatie en taal

3.1 Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk hebben we de cultuurdrager Cultuurparticipatie beschreven. Dit hoofdstuk zal gaan over de verschillende manieren om (culturele) informatie beschikbaar te stellen aan onze inwoners.

De bibliotheek is bij uitstek een middel om informatie over te dragen en te verkrijgen en vervult daarom een sleutelrol. Tevens beschrijven we de rol van het Huus van de Taol. Dit is een provinciale instelling gevestigd in Beilen.

3.2 Bibliotheek

De Stichting Openbare Bibliotheken Midden-Drenthe (hierna te noemen: Bibliotheek Midden-Drenthe) is aangesloten bij Biblionet Drenthe en heeft vestigingen in Beilen, Bovensmilde, Smilde en Westerbork. Daarnaast rijden er in de gemeente bibliobussen naar de kleinere kernen waar een school is gevestigd. Op basis van lokale uitgangspunten en het strategisch plan 2008-2011 van het Drents Netwerk Bibliotheken heeft de Bibliotheek Midden-Drenthe een eigen Meerjarenbeleidsplan 2008-2011 opgesteld.

3.2.1. Meerjarenbeleidsplan Bibliotheken Midden-Drenthe 2008-2011

Het Meerjarenbeleidsplan is gebaseerd op belangrijke ontwikkelingen die spelen binnen de bibliotheekbranche en op verschillende (bestuurlijke) niveaus. Het is tot stand gekomen in samenwerking met de gemeente.

De rol van de bibliotheek is aan het veranderen van 'uitlener' naar 'toegangspoort' en 'wegwijzer'. De traditionele functie van het uitlenen blijft bestaan, maar mede door de ontwikkelingen op het gebied van ICT, zijn bibliotheken genoodzaakt om zich te herpositioneren. De herpositionering krijgt vorm in vijf kernfuncties. In overleg met de gemeente geeft de bibliotheek samen met andere partners invulling aan deze functies:

- Informatiefunctie;
- Educatieve functie;
- Culturele functie;
- Leesbevorderingsfunctie;
- Maatschappelijke of ontmoetingsfunctie.

In den lande positioneren bibliotheken zich op vele verschillende terreinen. Daar kun je als gemeente voor kiezen. De gemeente Midden-Drenthe wil echter een duidelijke keuze maken waarvoor zij wil staan.

De vijf kernfuncties worden uitgeoefend binnen de aandachtsgebieden taal en cultuur. In de gemeentelijke visie heeft de bibliotheek op deze aandachtsgebieden een belangrijke rol. Het woord bibliotheek dekt daarbij ook niet langer de lading. De term 'kenniscentrum' is daarbij meer op zijn plaats.

3.2.2. Bibliotheken in Midden-Drenthe

Wij vinden de bibliotheek een belangrijke basisvoorziening in onze gemeente, vanwege de rol in ontwikkeling van inwoners. Deze basisvoorziening moet laagdrempelig zijn en voor iedereen toegankelijk. De nadruk ligt hier op kinderen en jongeren en daarom is het van belang dat in de kernen waar een school gehuisvest is, een bibliotheekvoorziening aanwezig is. De vorm van voorziening is afhankelijk van de wensen en het gebruik van de kern.

In het kader van bibliotheekvernieuwing zijn er twee projecten in onze gemeente gerealiseerd. In de bibliotheek in Westerbork is een Historisch Erfgoed Punt geopend. Hierin wordt nauw samengewerkt met de Historische vereniging en deze samenwerking wordt verder uitgebouwd. In de bibliotheek in Beilen is door vernieuwingsgelden een Kenniscentrum gerealiseerd.

Zoals gezegd zijn er vier vestigingen in Midden-Drenthe. Hieronder volgt een beschrijving van de bibliotheekvoorzieningen en eventuele te nemen acties:

Beilen

In Beilen is de bibliotheek gevestigd tegenover het gemeentehuis. Al jarenlang is de Oudheidkamer gehuisvest op de bovenverdieping en tevens is er ruimte beschikbaar gesteld aan de Speel-o-theek Beilen.

Na het bibliotheekvernieuwingsproces is het leeszaalgedeelte gaan functioneren als een 'Kenniscentrum'.

Het gebouw is in 1980 gebouwd volgens de toen heersende ideeën over het bibliotheekwerk. Door de bouw en de massieve wanden is het gebouw weinig flexibel in het gebruik. Volgens de huidige maatstaven is het gebouw te groot.

Mede gelet op de herstructurering van Beilen-Centrum en/ of een eventuele functie in de nieuwbouw van de voortgezet onderwijsscholen, wordt er alleen geïnvesteerd wanneer het strikt noodzakelijk is. De toekomst van de plek van de bibliotheek in Beilen is simpelweg te onzeker om momenteel fors te gaan investeren.

Bovensmilde

Het gebouw in Bovensmilde dateert van 1960 en is daarom sterk verouderd. De bibliotheek is gevestigd in een voormalig kleutergebouw. Het gebouw is niet geschikt als bibliotheekvestiging, vanwege het feit dat het volgens de normering te groot is, te duur in onderhoud en gebruik door ligging en bouwkundige indeling. Kortom: dit gebouw moet zo snel mogelijk afgestoten worden en we moeten de voorziening ergens anders in onderbrengen.

Er ligt een uitstekende mogelijkheid om op zeer korte termijn aansluiting te vinden in de te bouwen Brede School in Bovensmilde. De verkoop van het pand biedt een startkapitaal voor de vereiste investering. Er moet echter wel rekening gehouden worden met hoge kosten (onder meer door vernieuwing van inventaris) ten opzichte van eventueel tegenvallende verkoopopbrengsten. Tevens is het van belang om in te zien dat de exploitatielasten hoger zullen uitvallen in een nieuw gebouw, omdat het huidige gebouw helemaal afgeschreven is. Gesprekken over aansluiting bij de Brede School zijn al gestart.

Smilde

De bibliotheek in Smilde staat midden in een woonwijk en is een vrijstaand gebouw. Het pand bestaat uit een oud en een nieuw gedeelte. In het oude gedeelte zijn de ramen voorzien van enkelglas en is daardoor slecht geïsoleerd.

We gaan samen met de bibliotheek onderzoeken of het rendabel is om het gehele gebouw van dubbelglas te voorzien in relatie tot lastenverlaging.

Westerbork

De bibliotheek in Westerbork is ondergebracht in een oude Saksische boerderij (monument), waar later een schuur in oude stijl is bijgebouwd. Na een brand tijdens de Middenveldtentoonstelling in de jaren tachtig is de bibliotheek intern verbeterd/ aangepast ten behoeve van het bibliotheekgebruik. Door een te klein vloeroppervlak is de bibliotheek later uitgebreid met een aanbouw die bewust in een eigen jasje is gestoken. De klimaatbeheersing en de kosten als gevolg van de monumentenstatus zijn twee knelpunten. De kosten van de huidige accommodatie kunnen niet omlaag, omdat een investering in klimaatbeheersing niet snel terugverdiend is.

De kansen voor de bibliotheek in Westerbork liggen dan ook in eventuele verhuizing. Ook in Westerbork zijn er plannen voor een Brede School en daarbij kan de bibliotheek aansluiting vinden.

Bibliobus

De bibliobus is een rijdende bibliotheek met een kleine collectie. De stoptijden, veelal bij scholen, zijn kort en afgestemd op het aantal bezoekers en uitleningen. De bus wordt voor 90% door de doelgroep jeugd gebruikt.

De bibliobushaltes in Hijken en Hoogersmilde kunnen worden gecombineerd bij de Brede Scholen, wat tijds- en kostenbesparing oplevert.

De korte stop en de beperkte collectie zorgen dikwijls voor een relatief kleine financiële opbrengst en een inefficiënte manier van werken. We gaan per kern onderzoeken of een alternatieve voorziening, zoals een 'bestelbieb', een betere oplossing is.

Een bestelbieb is een kleine, dynamische bibliotheekvoorziening, speciaal ontwikkeld voor kleine kernen tot maximaal 2.500 inwoners. Een bestelbieb kan worden ondergebracht in een dorpshuis, een (brede) school enzovoorts. Het kent een fysieke en digitale component. De (kleine) collectie wordt beheerd door vrijwilligers, zodat er uitgeleend kan worden. Tevens is er een computer aanwezig, wat digitaal boeken bestellen mogelijk maakt. De bestelde titels (boeken, dvd's, cd's enz.) kunnen in de bestelbieb worden opgehaald. Voor aan huis gebonden mensen is thuisbezorging mogelijk. Voor mensen met een internetaansluiting thuis kan er ook via een website besteld worden.

3.3 Huus van de Taol

Het Huus van de Taol is een provinciale instelling gevestigd in Beilen die het gebruik en behoud van de Drentse taol stimuleert. De Drentse taol is namelijk een levend onderdeel van onze volkscultuur en is van belang voor de identiteit van Drenthe. Het is belangrijk dat de Drentse taol levend blijft en niet verloren gaat. De rechtstreekse verantwoordelijkheid ligt bij de provincie, waarin het Huus van de Taol uitvoerder is.

Onze verbondenheid met het Huus van de Taol ligt niet alleen in de vestigingsplaats, maar ook in de vorm van een subsidierelatie en een promotionele verbondenheid.

Continuering bestaand beleid

Het Huus van de Taol subsidiëren wij jaarlijks met € 1.250,- Deze subsidie handhaven wij, omdat wij ons sterk verbonden voelen met de Drentse taol.

Nieuw beleid

Wij zullen initiatieven, waarbij de Drentse taol een belangrijk onderdeel is, ondersteunen. Dit gebeurt door gebruik te maken van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

De promotionele verbondenheid zien wij in de vorm van deelname aan Meertmaond Streeктаolmaond. Ieder jaar in maart vindt er in onze gemeente een activiteit plaats waar de Drentse taol centraal staat.

3.4 Kosten

Op dit moment is er geen concreet overzicht van de te maken kosten op het gebied van bibliotheken in Midden-Drenthe. Deze worden geïnteriseerd op basis van bovenstaand bibliotheekbeleid en wordt uitgewerkt in een kostenoverzicht.

Het Huus van de Taol subsidiëren we jaarlijks met een bijdrage van € 1.250,-. Activiteiten gericht op de Drentse taol brengen we onder in het Fonds voor Cultuurparticipatie, onderdeel volkscultuur (zie paragraaf 2.6).

3.5 Conclusie

Informatie en taal zijn in Midden-Drenthe belangrijk. We zorgen voor goede bibliotheekvoorzieningen voor onze inwoners en hechten belang aan onze Drentse taol. Voor de bibliotheek liggen er in de toekomst kansen om beter aan te sluiten op de wensen in de samenleving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de brede school ontwikkeling en de bouw van een nieuwe school voor voortgezet onderwijs.

4. Cultureel erfgoed

4.1 Inleiding

Het cultureel erfgoed dat in onze gemeente aanwezig is, bepaalt in belangrijke mate de identiteit van onze gemeente en maakt ons bewust van onze voorgeschiedenis. We kunnen ons de gemeente Midden-Drenthe niet voorstellen zonder bijvoorbeeld museumdorp Orvelte en Herinneringscentrum Westerbork. Het cultureel erfgoed in onze gemeente vormt voor velen een drijfveer om in onze gemeente te komen wonen of te recreëren. Dit wordt tevens uitgedragen in de visiefilm Platteland leeft!.

In dit hoofdstuk beschrijven we het cultureel erfgoed. Hieronder verstaan wij monumenten, archeologie, archieven en musea. Dit is het materiële cultureel erfgoed. Het immateriële cultureel erfgoed hebben we reeds beschreven in paragraaf 2.5 volkscultuur.

4.2 Monumenten

In de gemeente Midden-Drenthe bevinden zich 57 rijksmonumenten. De meeste monumenten bevinden zich in het gebied van de voormalige gemeente Westerbork. Voornamelijk in Orvelte staan veel rijksmonumenten. Het zijn bijna allemaal historische boerderijen. Op grond van de Monumentenwet is het dorp in de jaren zestig tevens aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Orvelte als dorp is namelijk van cultuurhistorisch belang vanwege de aanwezigheid van de historische boerderijen en de ruimtelijke structuur. Ook in de oude gemeenten Beilen en Smilde staan een aantal rijksmonumenten. In de Smildes betreft het met name kerken en enkele woonhuizen. In Beilen is onder meer de Stefanuskerk een rijksmonument evenals de Molen van Makkum en huize Duizendschoon aan de Kruisstraat.

Naast rijksmonumenten beschikt de gemeente over een aantal provinciale monumenten. Deze monumenten vertegenwoordigen een provinciale waarde. Als voorbeeld kan de voormalige tramremise aan de Rijksweg in Smilde genoemd worden. Ook de panden nabij de kalkzandsteenfabriek in Hoogersmilde en de draaibrug in Witteveen zijn onlangs aangewezen als provinciaal monument.

In de gemeente bevindt zich tevens een archeologisch monument: de Noordesch bij Orvelte. De gemeente Midden-Drenthe heeft geen gemeentelijke monumenten aangewezen.

Wij erkennen het belang van ons cultureel erfgoed, zeker ook uit toeristisch oogpunt. Bij de herziening van onze bestemmingsplannen proberen we daarom ook waardevolle panden die niet als rijks- of provinciaal monument zijn aangewezen te beschermen.

Voor verschillende kernen en het buitengebied van onze gemeente hebben we het Drents Plateau daarom gevraagd om de cultuurhistorisch waardevolle panden te inventariseren. Deze panden hebben we op de plankaart een aanduiding meegegeven, wat inhoudt dat het pand niet zomaar gesloopt mag worden. Hiervoor is dan een aanlegvergunning vereist. Op deze manier dient er overleg plaats te vinden tussen de eigenaar en de gemeente alvorens er wat met het pand mag gebeuren. Op zich biedt dit nog geen waterdichte garantie om sloop tegen te gaan, maar overleg met de eigenaar over de cultuurhistorische waarde van het pand kan al wel een vorm van bewustwording met zich meebrengen, waardoor de cultuurhistorische waarde van het pand wellicht behouden kan blijven.

4.2.1. Monumentenverordening

Voor het aanbrengen van wijzigingen of het restaureren van een monument heeft de eigenaar naast een bouwvergunning ook een monumentenvergunning nodig. Lange tijd werd deze monumentenvergunning verleend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Sinds januari 2009 beschikt onze gemeente over een monumentenverordening. In deze verordening is het proces van vergunningverlening voor monumenten vastgelegd en sindsdien worden de monumentenvergunningen door de gemeente zelf afgegeven. De monumentencommissie adviseert de gemeente over de vergunningaanvraag.

4.2.2. Open monumentendag

Jaarlijks worden de landelijke Open Monumentendagen gehouden. Deze vinden altijd plaats in het tweede weekend van september. De organisatie van dit evenement is vaak in handen van plaatselijke comités, ondersteund door de landelijke organisatie 'Stichting Open Monumentendag'.

Tot voor kort leefden deze dagen in de gemeente niet erg. Afgezien van de monumenten in Orvelte, die altijd voor het publiek te bezichtigen zijn, waren er vaak weinig tot geen monumenten open voor publiek. De laatste jaren lijkt de belangstelling voor deze dagen iets toe te nemen. Zo is de Molen van Makkum de laatste jaren altijd te bezichtigen tijdens deze dagen en vorig jaar heeft ook de Stefanuskerk haar deuren voor het publiek geopend.

De gemeente legt het initiatief voor het organiseren van activiteiten neer bij de monumenteneigenaren en andere betrokken culturele organisaties. Wel ondersteunen wij de activiteiten indien nodig en worden de te bezichtigen monumenten zowel op de website van de gemeente gepubliceerd als in de Krant van Midden-Drenthe. Een aansluiting bij de Culturele Uitdag ligt voor de hand en gaan wij daarom onderzoeken.

4.3 Archeologie

Op 1 september 2007 is de Wamz (Wet op de archeologische monumentenzorg) in werking getreden. Gemeenten zijn sindsdien verplicht om archeologie te verankeren in haar ruimtelijke plannen. Bestemmingsplannen moeten van een archeologische paragraaf zijn voorzien en archeologische waarden moeten worden beschermd via een aanlegvergunningstelsel.

Op dit moment zijn wij bezig met het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied. Tijdens de inspraakperiode zijn veel reacties binnengekomen over archeologie. Om deze reacties goed te kunnen behandelen was het noodzakelijk een verdiepingsslag van de bestaande Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) te maken. Deze verdiepingsslag heeft vorm gekregen in een archeologische beleids- en advieskaart voor het buitengebied.

Naast het belang van deze kaart voor het bestemmingsplan Buitengebied geeft het ook duidelijkheid richting ondernemers en burgers met een verzoek. De gemeente kan direct aangeven welk vervolgonderzoek noodzakelijk is en is daarmee niet meer afhankelijk van de provinciaal archeoloog. Dit bespaart tijd en geld en komt de klantvriendelijkheid richting de burgers ten goede.

4.4 Archieven

Ons gemeentelijk archief is een bedrijfsmatig archief, waarin stukken te vinden zijn met cultuurhistorische waarde. Het archief wordt ook door historische verenigingen gebruikt om onderzoek te verrichten naar bijvoorbeeld stambomen. We kennen weinig archiefstukken met een grote cultuurhistorische waarde. Kamp Westerbork en later Kamp Schattenberg vormen hier een duidelijke uitzondering op.

Marketing van de gemeentelijke archieven dient erop gericht te zijn archieven met een grote cultuurhistorische waarde onder te brengen bij derden, die veel beter dan een gemeente zijn toegerust voor het onder de aandacht brengen van regionale of nationale geschiedenis. Hierbij valt te denken aan het Drents Archief te Assen of het Nationaal Archief te Den Haag.

Mocht het niet mogelijk zijn om archieven met een evident provinciaal of nationaal historisch belang elders onder te brengen, dan zal de gemeente zelf actief deze archieven voor het voetlicht gaan brengen.

4.5 Musea

In Midden-Drenthe zijn vier musea aanwezig. Dit zijn:

- Museum voor Papierknipkunst;
- Oudheidkamer Beilen;
- Herinneringscentrum Kamp Westerbork;
- Museumdorp Orvelte.

Graag willen wij onze kleinere musea (Museum voor Papierknipkunst en Oudheidkamer Beilen) extra ondersteuning bieden door te zorgen voor kwaliteitsverbetering. Dit kan door aan te sluiten bij een provinciaal initiatief voor kwaliteitsverbetering kleine musea in het Drents Museumplatform. Deelnemers van dit platform profiteren van kennisdeling en gezamenlijke personele ondersteuning voor uitvoering van collectieve projecten.

Het doel is om het kwaliteitsniveau van de presentatie- en educatiefunctie van musea en vooral de waardering hiervan door de bevolking binnen vier jaar substantieel en structureel te verhogen. Dit moet leiden tot 10% meer bezoekers aan de deelnemende musea. Om dit te realiseren gaan we in gesprek met beide musea.

Nieuw beleid

In 2010 stellen we € 2.000,- per museum beschikbaar voor het participeren in het Drents Museumplatform. Dit stellen we beschikbaar uit het Fonds voor Cultuurparticipatie. Aan het eind van het jaar gaan we evalueren met beide musea of dit een juiste formule is om het bezoekersaantal te verhogen en eventuele kosten te delen.

Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork en museumdorp Orvelte zijn grote spelers op toeristisch gebied. Vanwege de hoge cultuurhistorische waarde, komen vele toeristen naar onze gemeente om een bezoek te brengen aan deze twee plekken. De mogelijkheden die beide bieden, willen wij benutten. Dit wordt beschreven in het nieuw te vormen beleid op recreatie en toerisme.

4.6 Kosten

De kosten zijn reeds in paragraaf 2.6 opgenomen.

4.7 Conclusie

Midden-Drenthe is rijk aan cultureel erfgoed. Vooral Herinneringscentrum Kamp Westerbork en museumdorp Orvelte zijn grote spelers op het gebied van cultuurtoerisme.

We willen onze kleinere musea meer aan het voetlicht brengen door deze musea te laten participeren in het Drents Museumplatform.

5. Beeldende kunst

5.1 Inleiding

Net als het cultureel erfgoed in Midden-Drenthe, maakt de beeldende kunst deel uit van beeldkwaliteit van de gemeente. Bij deze cultuurdrager gaan we in op het Centrum voor Beeldende Kunst, kunst in de openbare ruimte, exposities, de kunstcollectie van de gemeente en het kunstfonds.

5.2 Centrum voor Beeldende Kunst

Het Centrum voor Beeldende Kunst (CBK) is een instelling die kunstwerken uitleent, bemiddelt bij aankopen, adviseert en begeleidt bij beeldende kunstopdrachten. Deze werkzaamheden worden mogelijk gemaakt door provinciale subsidiëring uit rijksmiddelen. Het CBK heeft in Midden-Drenthe onder andere een rol gespeeld in de advisering en begeleiding bij de plaatsing van de kunstwerken in Beilen-West, Wijster en Nieuw-Balinge.

Met ingang van 2009 vervult de provincie geen coördinerende rol meer in de besteding van rijksmiddelen voor beeldende kunst en vormgeving. Het Rijk concentreert de middelen naar 36 centrumgemeenten om de hedendaagse beeldende kunst te stimuleren, te investeren in talentontwikkeling en publieksbereik. In Drenthe ontvangen voortaan Assen en Emmen voor dit doel middelen van het Rijk. Dit betekent dat de middelen niet langer provinciebreed ingezet kunnen worden.

De provincie blijft zich verantwoordelijk voelen voor bovenregionale kunstuitingen en ruimtelijke opdrachten, maar subsidieert in de toekomst niet langer de diensten van de opdrachtcoördinatoren als het gaat om kunst in de openbare ruimte. Dit heeft vanaf 2011 financiële gevolgen voor onze gemeente bij afname van diensten van het CBK. Deze extra kosten worden zichtbaar bij de aanvraag voor budget bij aanschaf van kunst in de openbare ruimte.

5.3 Kunst in de openbare ruimte



Midden-Drenthe bezit in de gehele gemeente kunstwerken in de openbare ruimte. Op dit moment bestaat er geen onderhoudsplan voor onze kunstwerken. De afdeling Openbare Werken maakt de kunstwerken af en toe schoon, maar hier is geen beleid op. Voor herstelwerkzaamheden wordt op ad hoc basis de gemeenteraad om een budget gevraagd. Slecht of geen onderhoud gaat ten koste van de kwaliteit. Dit kan in de toekomst leiden tot nog hogere onderhoudskosten. Wij vinden het belangrijk dat onze kunst in de openbare ruimte goed onderhouden wordt, omdat vervallen kunstwerken de beeldkwaliteit in onze gemeente niet bevorderen.

Er bestaat momenteel geen goed beeld van de huidige staat van onderhoud van onze kunstwerken. Daardoor is niet bekend wat de onderhoudskosten zijn. Wij komen in 2010 met een concreet voorstel voor een inventarisatie van het huidige bestand en een onderhoudsplanning van onze kunst in de openbare ruimte.

5.4 Exposities

In onze gemeente zijn vele locaties voor kunstenaars om het eigen werk te kunnen exposeren. Er wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van het gemeentehuis, de bibliotheken en verschillende bedrijven, maar ook GGZ Beilen biedt expositieruimte aan.

Professionele en amateur kunstenaars kunnen in het gemeentehuis exposeren. De voorwaarden voor het exposeren zijn de volgende:

- Geen aanstootgevende kunst;
- Niet langer exposeren dan 6 weken;
- Kunstwerken met een relatie met Midden-Drenthe;
- Bij voorkeur inwoners uit Midden-Drenthe.

5.5 Kunstcollectie gemeente

In 2007 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de kunstcollectie van de gemeente. De kunstwerken zijn gerepareerd en gewaardeerd. Naar aanleiding hiervan zijn verschillende kunstwerken opgehangen en anderen zijn verkocht. Deze collectie is te vinden op de gangen, in de werkkamers, overlegkamers en algemene ruimten van het gemeentehuis.

5.6 Kunstfonds

Op de begroting staat een reserve Kunstfonds. Dit fonds wordt gevuld door de 1% regeling. Deze regeling bepaald dat 1% van de kosten van het bouw- en woningrijp maken van de grond worden gereserveerd voor het Kunstfonds. Met dit geld financieren wij de aanschaf van kunstwerken in de openbare ruimte. In Wijster, Nieuw-Balinge en Beilen-West zijn vanuit het Kunstfonds de laatste jaren nieuwe kunstwerken gefinancierd.

Continuering bestaand beleid

De 1% regeling blijft bestaan. Met dit geld kunnen we in de toekomst nieuwe kunstwerken financieren.

5.7 Kosten

Omschrijving	Jaar van uitvoering	Kosten
Inventarisatie en onderhoudsplan kunst in openbare ruimte	2010	PM

5.8 Conclusie

Door gewijzigd rijksbeleid kunnen we geen gratis gebruik meer maken van de diensten van het CBK bij advisering en begeleiding voor kunst in de openbare ruimte. Dit zorgt voor kostenstijging bij plaatsing van kunst.

Omdat wij momenteel niet beschikken over een inventarisatie en onderhoudsplan van onze kunst in de openbare ruimte, komen we in 2010 met een concreet voorstel.

6. Beleidskeuzes 2010-2013

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zetten we kort op een rij, wat we de komende jaren aan cultuur gaan doen. Onze financiële middelen zijn beperkt en dus zullen we ons op financieel gebied vooral richten op besteding van de middelen uit het Fonds Cultuurparticipatie.

6.2 Continuering bestaand beleid

In voorgaande pagina's staan keuzes van continuering bestaand beleid. In de bijlage is de begroting 2010 opgenomen. Hierin worden de financiële gevolgen weergegeven van continuering van het bestaande beleid. Hieronder volgt een korte opsomming:

1. Handhaving ledensubsidie aan amateurkunstverenigingen;
2. Handhaving subsidie aan culturele stichtingen en verenigingen voor organisatie culturele activiteiten en evenementen;
3. Tot 2012 (beëindiging mantelovereenkomst ICO) subsidiëren wij geen andere aanbieders structureel bij het aanbieden van cultuureducatie;
4. Handhaving subsidie Huus van de Taol;
5. Handhaving 1% regeling.

6.3 Nieuw beleid

Het Fonds voor Cultuurparticipatie heeft een looptijd van 2010 t/m 2012. Het FCP geeft ons extra middelen om onze ambities te kunnen verwezenlijken. Deze nota bestrijkt ook nog het jaar 2013. We houden rekening met het feit dat er in 2013 onzekerheid is over een vervolg op de financiering uit het FCP. Wanneer de financiering ophoudt, zullen de acties geen vervolg kunnen krijgen.

Hieronder onze keuzes voor nieuw beleid:

1. Voor de jaren 2010, 2011 en 2012 is € 27.000,- beschikbaar uit het Fonds voor Cultuurparticipatie;
2. Uit het FCP stellen € 6.000,- beschikbaar ten behoeve van nieuwe initiatieven op het gebied van amateurkunst;
3. Uit het FCP stellen we € 4.000,- beschikbaar voor de uitbreiding van het Kunstmenu naar het Cultuurmenu;
4. Uit het FCP stellen wij € 4.000,- beschikbaar voor de invoering van het Cultuurtraject;
5. Uit het FCP stellen wij € 4.000,- beschikbaar voor activiteiten gericht op buitenschoolse cultuureducatie.
6. Uit het FCP stellen wij € 5.000,- beschikbaar voor nieuwe initiatieven op het gebied van volkscultuur;
7. Uit het FCP stellen we € 4.000,- beschikbaar voor het participeren van de Oudheidkamer en het Museum voor Papierknipkunst in het Drents Museumplatform;
8. Uit beschikking van middelen willen we dat het ICO de komende jaren meer muzieklessen binnenschools gaat organiseren;
9. Binnen de budgetsubsidie van SWMD wordt Kunst in de Club uitgebreid naar het tienerwerk.

Daarnaast hebben we enkele uitgangspunten voor de komende jaren. Deze kosten in eerste instantie geen geld:

1. Door de verschillende kernfuncties verschuift de naam van de bibliotheek meer naar een 'kenniscentrum';
2. In de bibliotheek in Beilen wordt alleen geïnvesteerd wanneer dit strikt noodzakelijk is;
3. In Bovensmilde onderzoeken we de mogelijkheid om de bibliotheek te laten participeren in de Brede School;
4. In Smilde onderzoeken we of het rendabel is om de bibliotheek van dubbelglas te voorzien;
5. In Westerbork ligt er in de toekomst voor de bibliotheek een kans om mee te gaan in de Brede School;
6. We gaan per kern onderzoeken of een alternatieve bibliotheekvoorziening in plaats van de bibliobus een betere oplossing is;
7. Ieder jaar in maart vindt er in onze gemeente in het kader van Meertmaond Steeektaolmaond een activiteit plaats waar de Drentse taol centraal staat.
8. Bij de herziening van onze bestemmingsplannen proberen we waardevolle panden die niet als rijks- of provinciaal monument zijn aangewezen te beschermen.
9. We gaan onderzoeken of de Monumentendag kan aansluiten bij de Culturele Uitdag;
10. Archieven met een grote cultuurhistorische waarde proberen we onder te brengen bij derden;
11. Wij komen in 2010 met een concreet voorstel voor een inventarisatie van het huidige bestand en een onderhoudsplanning van onze kunst in de openbare ruimte.

Bijlage

1. Overzicht cultureel aanbod gemeente Midden-Drenthe

Bibliotheekvoorziening

Bibliobus
Openbare Bibliotheek Beilen
Openbare Bibliotheek Bovensmilde
Openbare Bibliotheek Smilde
Openbare Bibliotheek Westerbork

Culturele & linguïstische organisaties

Culturele Raad Smilde (CRAS)
Huus van de Taol
ICO - Centrum voor Kunst en Cultuur
Literatuurclub
Stichting Sociaal culturele activiteiten Smilde (SCAS)

Evenementen

Stichting Beilen Promotie
Stichting Commissie Zomerfeest
Nieuw-Balinge
Stichting Zomeractiviteiten
Westerbork

Film- & foto- & videoclubs

Beiler Video Club
Fotoclub Befoam

Folkmuziek

Amaai, Ierse folkmuziek

Historie

Gemeentelijk Archief
Historische Vereniging 'De Smilde'
Historische Vereniging Gemeente Beilen
Historische vereniging Gemeente Westerbork
Stichting Oudheidkamer Beilen

Kunst

3-d Portrettengalerij Roy Greve
Atelier Edith Benedictus Buning Glasobjecten
Atelier Jan Bos van Westerbork
Atelier Joan Bruggink
Atelier Tine Mersmann
Carigold
Colin de Rover
Galerie Thyencamp Drenthe
Grafisch Werkcentrum Orvelte
Herman van de Poll
Kunst-en cultuur4daagse
Schildersatelier 'Warto'

Kunstzinnige vorming

Atelier Ruimte voor kunst
Brunsting Online Galerie
De Kunsthoek - Beeldentuin
Galerie Wildevuur.
Kaiser Keramiek
Pottenbakkerij de Vuurplaats
Roos Keramiek
Schildersclub Westerbork
Steenbok Grèspotterij/Galerij H. 19
Stichting Pro-Graph
Studio Arti Deco

Musea

De Klomphoek
Herinneringscentrum Kamp Westerbork
Molen van Makkum
Museum Antiek- Ned. Volkskunst
Museum van Papierknipkunst
Museum-Herberg De Ar

Orkesten & muziekverenigingen

Beiler Harmonie Orkest
Christelijke Muziek Vereniging AMDG
Christelijke Muziekvereniging OBK
Christelijke Muziekvereniging Oranje Nassau
Close Call, multivocale band
CLUSTER, sixties coverband
Het Orkest
Muziekvereniging St. Cecilea, Elp
The Stokers, coverband

Toneel- & theater- & cabaretverenigingen

Elper Toneelvereniging
Jongeren theatergroep FLOT
Stichting Openluchtspel
Tentoonstellingsvereniging
Het Middenveld, afd. Westerbork
Toneelgroep "De Noorderhoek"
Toneelvereniging De Kring
Toneelvereniging De Vooruitgang, Balinge
Toneelvereniging Hierna Beter
Toneelvereniging Ontspanning
Platteland Brunsting-Beilervaart
Toneelvereniging TOGO
VDO Dorpshuis

Volksdansgroepen

Börker Daansers
Volksdansgroep 'Beurtschip' Smilde
Volksdansgroep Beilen
Volksdansgroep Spier
Volksdansgroep van de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen, afd. Westerbork

Zangverenigingen

Amicitia et Cantus

Bejaardenzangkoor Westerbork Avondkoor

Börckerstroomzangers

Christelijk Gemengd Koor Beilen

Christelijk Gemengd Koor Hijken/ Hooghalen

Christelijk Gemengde Zangvereniging

Looft den Heere

Christelijk Mannenkoor Beilen

Christelijke Koorvereniging Cantabilé Midden-Drenthe

Christelijke Zangvereniging Marturion

Dameskoor "De Broeker Sirenen"

Diggelse Diva's

Elper Zangers

Gemengd Koor Advendo

Gemengd Koor Beurtzang, Seniorenkoor te Smilde

Gemengd Volkszangkoor Westerbork e.o.

Het Wijsters Koor

Meezingkoor "Recht door zee"

Resin (bron van vreugde)

Sing it

Zangkoor Maranatha

Zangvereniging God is mijn Lied

2. Begroting 2010 cultuur

Omschrijving grootboeknummer	Omschrijving kostensoort	Bedrag begroot
Openbaar Bibliotheekwerk	bijdrage Prov. Bibliotheekcentrale Assen	635.908,00
Openbaar Bibliotheekwerk	subsidie website Cultuurpunt	6.000,00
		641.908,00
Creativiteitsonderwijs	huisvestingslasten plaatselijke cursussen	2.714,00
Creativiteitsonderwijs	kunstmenu	13.615,00
Creativiteitsonderwijs	bijdrage ICO Assen	371.500,00
		387.829,00
Mondiale bewustwording / ontw. samenwerking	subsidie wereldwinkel Beilen	3.313,00
Mondiale bewustwording / ontw. samenwerking	subsidie wereldwinkel Westerbork	3.313,00
Mondiale bewustwording / ontw. samenwerking	subsidie wereldwinkel Smilde	3.313,00
		9.939,00
Culturele raden	subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.815,00
Culturele raden	subsidie Beiler Promotie	4.815,00
Culturele raden	subsidie Culturele Raad Smilde	2.300,00
		11.930,00
Culturele activiteiten	overige uitgaven	900,00
Culturele activiteiten	subsidie culturele activiteiten	3.500,00
Culturele activiteiten	subsidie stichting Kunst4daagse	4.000,00
Culturele activiteiten	subsidie stichting Podia	5.000,00
Culturele activiteiten	subsidie Huus van de Taol	1.250,00
		14.650,00
Amateuristische kunstbeoefening	subsidie muziekverenigingen	21.000,00
Amateuristische kunstbeoefening	subsidie zangverenigingen	1.186,00
Amateuristische kunstbeoefening	subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641,00
Amateuristische kunstbeoefening	korpsen en korengala	3.715,00

		26.542,00
Musea e.d.	bijdrage huur oudheidkamer	4.500,00
Musea e.d.	subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	2.269,00
Musea e.d.	subsidie museum voor papierknipkunst	6.500,00
		13.269,00